

АДАПТАЦІЯ ДО ЗМІН КЛІМАТУ: ПРОГНОЗОВАНІ ПЕРЕВАГИ ТА ВИГОДИ

Буднік С.В., д-р геогр. наук, старший науковий співробітник
Центральна геофізична обсерваторія імені Бориса Срезневського

Серед наслідків змін клімату називають деградацію та опустелювання сільськогосподарських земель [1-2 й ін.], зміни мікроклімату населених пунктів та руйнівні повені від інтенсивних злив [3-4 й ін.]. Разом з тим спостерігаються зміни в родючості орного шару ґрунту й врожайності сільськогосподарських земель [5 й ін.]. Виникають ряд проблем зі здоров'ям у населення, через перегрів будівель й повітря у селітебних зонах, що також створює проблеми в існуванні насаджень у них й ін. Тож нагально існує потреба в адаптації територій населених пунктів й сільськогосподарського призначення до змін клімату. Основні питання, які належить вирішити при організації території населеного пункту у зв'язку зі змінами клімату, лежать у площині зниження наслідків від нагрівання поверхонь та їх затоплення при інтенсивних зливах.

Нагрівання поверхонь добре зменшує деревна рослинність, що добре зарекомендувала себе в цьому зв'язку в різних природних зонах світу. Й тут у нагоді може бути досвід по вирощуванню лісових насаджень у степу, що був заснований В.Докучаєвим (ботанічний заказник ім. К.Юницького), за допомогою системи загат, що з одного боку попереджували розвиток ерозійних процесів на схилових землях, а з іншого – створювали умови для підвищення зволоження ґрунтового покриву. На даний час існує декілька систем землеробства й організацій території землекористування, що сприяють покращенню мікроклімату, збереженню вологи у ґрунті й родючості ґрунтів [6-8 та ін.].

Ріст населених пунктів, відставання переобладнання колекторної мережі в них, побудованої орієнтуючись на величини злив, що спостерігалися 40-50 років тому, на тлі коливань клімату викликають необхідність перегляду самих принципів організації території, як населених пунктів, так і території землекористування взагалі. Організація території землекористування повинна бути орієнтована на ґрунтозахист й попередження його деградації. З цією задачею добре справляється система протиерозійних заходів, досвід розробок й впровадження якої в нашій країні є чималим [6-8 та ін.].

Для забезпечення стійкості споруд й не допущення перегрівання поверхонь в населеному пункті й на сільськогосподарських угіддях, споруди мають бути підсилені деревною або чагарниковою рослинністю, що також вписуються в планування населеного пункту.

Комплекс гідротехнічних і лісомеліоративних заходів, застосований в населеному пункті та на сільськогосподарських угіддях, забезпечить безпеку населення і матеріальних цінностей від несприятливої дії природного середовища в умовах коливань клімату, збереження орного шару ґрунту й його родючості (від дії високих температур та руйнівних повеней).

Список використаних джерел:

1. Bates, B.C., Z.W. Kundzewicz, S. Wu and J.P. Palutikof, Eds. *Climate Change and Water. Technical Paper of the Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC Secretariat, Geneva, 2008. 210 pp.*
2. *Изменение климата и земля: Специальный доклад МГЭИК об изменении климата, опустынивании, деградации земель, устойчивом управлении земельными ресурсами, продовольственной безопасности и потоках парниковых газов в наземных экосистемах. Резюме для политиков. // Под ред. П. Р. Шукла, Д. Ски, Дж. Мэйли и др. МГЭИК, 2019. 39 с.*
3. DeGaetano A. T., Castellano C. M. *Downscaled Projections of Extreme Rainfall in New York State. Technical Document. Northeast Regional Climate Center Cornell University Ithaca, NY. 2017. 35 p.*
4. Budnik S.V. *Spatio-Temporal Change of Atmospheric Precipitation on Territory of North-West of Ukraine. // Journal of Atmospheric Science Research. Vol 2, No 4 (2019). P.4. DOI: <https://doi.org/10.30564/jasr.v2i4.1564>.*
5. Budnik S.V. *Actions on Humidifying Catchments of the Rivers and to Counteraction to the Spontaneous Phenomena Caused by Changes of a Climate. // Hydrology. 2020. Vol. 8, No. 1, 2020, pp. 1-6. doi: 10.11648/j.hyd.20200801.11.*
6. Булигін С.Ю. *Формування екологічно сталих агроландшафтів.- К.: Урожай, 2005. - 300 с.*
7. Герасименко В.П. Кумани М.В. *Рекомендації по регулюванню ґрунтово-гідрологічних процесів на пахотних землях - Курск: 2000. - 84 с.*
8. *Методические указания по проектированию противозерозионной организации территории при внутрихозяйственном землеустройстве в зонах проявления водной эрозии.- М.: Агрпром СССР. - ГИЗР.- 1989. - 80 с.*

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Васильєва О.О., д-р екон. наук, доцент
Національний університет «Запорізька політехніка»

Основними завданнями об'єднаних територіальних громад на базі сільських населених пунктів є створення нових умов розвитку трудового потенціалу: підвищення ефективності використання природних ресурсів, розвиток підприємницьких ініціатив, удосконалення й розвиток сільської інфраструктури, сприяння соціальній інтеграції та зниженню рівня бідності, зменшення антропогенного навантаження на навколишнє середовище [1].

Результатом політики децентралізації в контексті Стратегії сталого розвитку є реалізація формату сільських територій, що відповідає світовим та європейським стандартам. Аналіз процесів адміністративно-територіальної реформи, незважаючи на їх значні позитивні ефекти та наслідки, дозволив окреслити ряд проблем та ризиків, що заважають сталому розвитку. До сильних сторін ресурсного забезпечення процесу децентралізації в контексті Стратегії сталого розвитку можна віднести: укрупнення територіальних громад на засадах їх добровільного об'єднання; мінімізація бюрократизму; удосконалення бюджетного та податкового законодавства в частині міжбюджетних відносин; розширення дохідних джерел місцевих бюджетів; розширення